

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מתנת התורה

פרשת חוקת

בס"ד | גיליון מס' 335

איזה הרהור הציל בחור ממוות לחיים?

זאת התורה אדם כי ימות באוהל (י"ט, י"ד)

כולנו לומדים תורה, אם בכל שעות היום, אם בקביעות עתים, אם בשעת שיעור ואם בחברותת קבע. כל יהודי חפץ חיים - חפץ גם בתורה, רוצה שתיצוק משמעות לחייו, שתיתן טעם בעובדה שהוא חי ונושם ופועל ופועם בעולם הזה. אולם כדי שהתורה תתקיים בנו, כדי שתמלא אותנו בסיפוק, כדי שתעניק לנו את הרומומת הנדרשת, כדי שתמלא את חיינו בטעמה המתוק - נדרשים מאמץ, יגיעה, מסירות עבור התורה!

ומכאן נלמד כמה שגויה המחשבה הנפוצה, לפיה אם בחור או אברך לא מבין את השיעור או מתקשה להתמיד בלימודו, הווי אומר שהוא מנותק מהתורה. או למשל, יהודי שמגיע לשיעור היומי ומתקשה להחזיק את אשמורת עיניו פקוחות, או מתקשה לעקוב אחר מהלך השיעור. אלה כמו אלה נוטים לחשוב שהדבר מעיד על חוסר החיבור שלהם לתורה, על העובדה שאין להם קשר אמיתי עימה, ומכאן נובעים הקשיים שלהם.

זו טעות כה קשה ומצערת, כי ההיפך הוא הנכון: דווקא מאחר והקשר שלהם עם התורה במגמת חיזוק, דווקא בגלל שהתורה הולכת ותופסת נתחים בנפשם, דווקא משום שהתורה מחוללת בהם שינוי - בשל כך מעמיד היצר בפניהם חומות של קשיים ונסיונות, מנסה להכניס מורכב בליבם ולשבור את נפשם. ומה שכל כך כדאי לעשות במצבים כאלה - הוא להתגבר, להתאמץ, להילחם, להמית עצמו עליה! - כדי לזכות בתורה באמת!

אחים יקרים, בפרשת השבוע נחשף הסוד, על הדרך והנוסחה להצליח להתחבר לתורה. כל מה שנדרש מאיתנו, הוא להתאמץ באמת, להתייגע באמת, להיות מוכנים להמית עצמנו על הבנת דבר תורה או על התמדה בלימודה. וככל שנתייגע ונתאמץ על התורה - כך נזכה שבורא עולם יפתח לנו את אוצר ההבנה, יאיר את חיינו באור התורה, ויעניק לנו קשר וחיבור תמידי עם התורה, שימלא אותנו בסיפוק אינסופי בעולם הזה, ויעניק לנו שכר מיטבי בעולם הבא!

תירוץ באישון ליל...

ישיבתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', נודעה בשערים כישיבה בה למדו אריות שבחבורה. טובי המוחות והכוחות עסקו בתורה בהתמדה בהיכלה, ועליהם מנצח ראש הישיבה הנערץ, שנודע כחריף עצום וכגאון עולם. מעת לעת היה ראש הישיבה מוסר 'שיעור כללי' בהיכל הישיבה, בו היה דן בדברי הראשונים והאחרונים, מלבן סוגיא מראשיתה ועד סופה, מקשה ומתרץ בגאונות על טבעית, עד שהיה מזקק מהלך נפלא, המסביר את הסוגיא היטב...

כל ילד יהודי יודע, כבר משחר ילדותו, שהערך הנעלה ביותר ביהדות הינו 'קדושת החיים'. למעט 3 עבירות חמורות במיוחד, אנו יודעים כי 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', אנו מוצאים לשמור על חיינו, ולעשות הכל להצלת חיי זולתנו. קדושת החיים היא ערך העומד מעל ערכים רבים ורמים, כי אנו מצווים 'אחי בהם', בראש ובראשונה - לשמור על החיים.

דווקא לכן, מדהימה העובדה שיש מקום אחד בו חז"ל נוקטים בדרך הפוכה, ובכדי לבטא עד כמה אנו מחוייבים להתמסר ולהתאמץ - בוחרים הם בביטוי 'ממית עצמו' על ערך נעלה. ואין הכוונה למצוה שאנו מצווים למסור נפשנו עליה, אלא למצוה שנראית כביכול רגילה, אין חובה למסור נפש כפשוטו כדי לקיימה, ובכל זאת - חז"ל מגדירים את המצוה הזו במילים 'ממית עצמו עליה', ורואים בהתנהגות כזו - תנאי להצלחה בקיום המצוה הזו כראוי.

המצוה האמורה היא המצוה ללמוד תורה. בפרשת השבוע, במילים 'זאת התורה אדם כי ימות באוהל', מגלים חז"ל משמעות עמוקה: 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה!' - כלומר, כדי שהתורה תתקיים בלב האדם ותחולל בו שינוי, כדי שיזכה להתחבר אליה באמת ולקנותה קניין נצח, נדרש ממנו 'להמית עצמו עליה' - להתמסר אליה, להתאמץ עבורה, להתייגע בהבנתה, למסור את כל אשר לו למענה!

וכאן נשאלת השאלה: היתכן דבר הזה? הרי לכל מצוה - כאמור חוץ משלוש העבירות החמורות - יש מגבלה כזו או אחרת. אדם לא מחוייב להוציא על מצוות עשה יותר מסך מסויים מכספו, אדם לא מחוייב למסור נפשו ולאבד את חייו עבור 610 מ-613 המצוות. אז איך יתכן שדווקא המצוה ללמוד תורה, מבטאים את עוצמתה במילים 'ממית עצמו עליה'? איך יתכן שאדם נדרש למסירות כה קיצונית עד כדי מוות כביכול, עבור התורה - שהיא סם החיים?!

אלא שהיא הנותנת: דווקא מפני שהתורה היא סם החיים של יהודי, דווקא מפני שהיא טעם החיים של כלנו, דווקא משום שאין ערך לחיים נטולי תורה - דווקא לכן מבטאים חז"ל את חובת העמל בתורה במילים 'ממית עצמו עליה'. כלומר, חיותו של יהודי היא מהתורה, עד כדי כך - ששווה וכדאי לו להמית עצמו, ובלבד שיזכה באותה תורה נחשקת ואהובה!

'כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה!' - אם התורה היא חיינו באמת, אם התורה ממלאת את יישותנו, אם אנו מודעים לתרומתה הכבירה לחיים שלנו, ולעובדה שאין בהם טעם בלי התורה, הרי שפשיטא שבהם נהגה יומם ולילה, כי אין טעם לחיים בלי התורה! רק כשנשקיע בתורה את כל מאמצינו, רק כשניתן לתורה את מיטב יגיעתנו, או אז - כשנמית עצמנו עליה - נזכה בחיים האמיתיים, חיים של תורה!

טיפוס על הסולם...

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל סדרת הספרים 'אבן האזל', נודע בשקידתו וביגיעתו העצומה בתורה. אולם מתברר, כי לא רק בלימוד התורה עצמו, אלא גם בסובב את הלימוד הירבה להשקיע כוחות, ומעשה שהיה כך היה:

יושב היה הרב מלצר ושוקד על לימודו, ולפתע נתקל בקושיא וביקש לעיין בספר כלשהו, אולי יש בו ישוב על קושייתו. לצידו שהה בחור מתלמידיו, אשר על אתר התנדב לקום ולהביא את הספר ממקומו, בכדי שהרב לא יטרח. נענה לו הרב מלצר: 'אל לך לטרוח, הלא אתה תצטרך לחפש אחר הספר בעוד אני יודע היכן הוא מונח, לפיכך אני אגש להביאו...'. אמר, ומיד טיפס על הסולם כעלם צעיר, והוריד את הספר ממדף גבוה. תוך טירחה לא מועטה...

לימים, הסביר אחיינו - הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' - את הנהגת הדוד, באומרו: 'לא רק שהרב ביקש למנוע טירחה מזולתו, אלא שבכך ביקש לבטא מסר: להתאמץ עבור התורה זה לא רק לטרוח להבינה, זה גם לטרוח ולהתאמץ סביב התורה, בהבאת ספריה והסדרת כלי לימודה!'

גם את ההנהגה המופלאה הזו כולנו יכולים לאמץ. לבוא כמה דקות לפני השיעור היומי או לפני החברותא, להכין את הספרים, את כוסות התה, לסדר את המזגן מבעוד מועד. כל טירחה סביב התורה - יש בה מימד של מאמץ עבורה וחיבור רגשי איתה, ולכן יש לה כח לסייע בקיום התורה בידינו, ובקנינה בנפשנו לנצח נצחים!

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל) ת.נ.צ.ב.ה.

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הרה"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

ה'חיזוק' שהציל ממוות...

הרגעים הקשים בעיצומו של 'אסון מירון', לא יישכחו מקרב מי שהיה שם. זעקות השבר, הפחד המצמית, החרדה האנסופית - כל אלו נותרו בליבם לנצח, כטראומה בלתי נשכחת. אחד מהבחורים שהיה שם - בתוככי האסון ממש, סיפר לחובש שהציל את חייו, הלא הוא ידידנו ר' דוד בלוי הי"ו, את 'הסיפור שלו', את נס הצלתו. ומעשה שהיה כך היה:

אותו בחור, הלומד בישיבה חשובה במרכז הארץ, החליט לנסוע לציון הרשב"י בליל ל"ג בעומר להתפלל להצלחתו האישית בתורה. לא בנקל החליט על כך, הוא וויתר על חתונותיהם של שניים מחבריו, אולם ההחלטה גמלה בלבו לנסוע להתפלל, ולא בכדי. הן הוא ניצב בפני צומת דרכים מרכזי בחייו, ומה מוטל עליו יותר מתפילה...

כי אותו בחור, רוב בני המחזור שלו בישיבה כבר הקימו בתייהם בישראל, ועקב כך אורירת הלימוד נחלשה. הוא החליט שאינו רוצה להישבר ולרדת ברמת הלימוד, וגמר אומר ליצור קשר עם ישיבה בעיר אחרת, ולבקש להתקבל שם ל'חיזוק' - תקופת מה של חיזוק לימוד התורה בישיבה אחרת, כצורך של התחדשות וריענון. עבר זמן מה עד שמצא ישיבה כלבבו שהסכימה לקבלו אליה ל'חיזוק', וזו הישיבה את תשובתה החיובית בערב ל"ג בעומר, והזמינה אותו לבוא למחרת חג השבועות...

עתה, רגע לפני שהוא פותח בפרק הזה בחייו, כשכל כולו מרוכז בניסיון להתעלות בתורה ולהתגבר על כל הקשיים המפריעים, ביקש להתפלל אצל רשב"י. לאחר התפילה השתתף בהדלקה, ואז נכנס ל'מסדרון המוות', ש-45 יהודים טהורים קיפחו בו את חייהם הצעירים בטרגדיה הנוראית. גם הוא ניצב ביניהם, הלחץ והדוחק עשו את שלהם, והוא חש שהוא מאבד את היכולת לנשום, נמחץ בין ההמונים, בתוך ערימת הגופות, כשרק ידיו מבצבצות החוצה...

באותם רגעים, הוא ראה את המוות מול עיניו. במוחו עברו תמונות מחייו הקצרים, ולבו אמר לו שזה הסוף. ואז, עבר בו הרהור כואב ומייסר במיוחד: 'אם נגזר עליי למות כאן - ניחא. אבל מה יהא עם החיזוק בלימוד שקיבלתי על עצמי? מה יהיה עם המקום שהבטחתי לעצמי בישיבה החדשה?! כיצד אני יכול לעלות השמימה בלי שמימתי את שאיפתי הנכספת לזכות להתעלות בתורה במסירות גדולה ויגיעה עילאית?!' - - -

המחשבות הללו עברו במוחו, בשעה שהרגיש שאלו רגעי האחרונים. כאמור - רק ידיו בבצבו החוצה מתוך ערימת הגופות, כשואגות לעזרה שאין סיכוי שתגיע. הוא החל לנסות לומר 'שמע ישראל' ולקבל על עצמו מלכותו יתברך באהבה טרם מותו, אולם הרהור לא הניח לו: 'ומה יהיה על החיזוק בלימוד? והרי קיבלתי על עצמי להתחזק בתורה?!'

'לפתע', כך מספר החובש ר' דוד בלוי, 'ראיתי שתי ידיים זזות מעט אילך ואילך. התקשיתי להאמין שיש שם אדם חי, ובכל מקרה - מגין יהיו לי הכוחות לחלצו מתוך ערימת גופות שהוא מחוץ ביניהן?! ובכל זאת ניסיתי!'

ר' דוד החובש תפס את הבחור הצעיר בידי, ובכוחות לא לו משך אותו החוצה מתוך הערימה. הבחור שחולץ היה מחוסר כח וחסר נשימה, אולם עדיין היה בו דופק. 'קרעתי את בגדי וביצעתי בו החייה מוצלחת' - מספר ר' דוד, 'מאי שם השגתי חמצן שהיקל עליו בנשימה. כך במשך דקות ארוכות עבדתי להחיות את הבחור, עד שצבעו שב אליו והצלחנו לפנותו לבית החולים 'זיו' שבצפת...'

לאחר ששבו אליו כוחותיו והוא שוחרר מבית החולים, ביקש הבחור להודות למצילו וסיפר לו את סיפורו האישי, כיצד זכה לחיים במקום בו המוות היה כה מוחשי, דווקא בעת שהרהר בכך שהוא מוכן להמית עצמו על התורה, ובכך מנע את מותו מדוחק, וזכה בחיים חדשים - לעסוק בתורה ולעמול בה, להתחזק בה בתמידות.

המסר שבסיפור הזה מאיר את עינינו: אחים יקרים, ההחלטה להתחזק בלימוד התורה אינה קלה כלל וכלל. היא דורשת תעצומות נפש, היא דורשת מאמץ עילאי. אולם הדבר כל כך כדאי - כי ההתחזקות בלימוד התורה היא המפתח לחיים של תורה, הנכונות להתאמץ למען התורה - היא הדרך לזכות בחיים מוארים באור התורה, וגם - לפעמים - בחיים עצמם!

הבה נקבל על עצמנו להתחזק בתורה עד כדי 'להמית עצמנו עליה', להתאמץ בכל הכוחות כדי לקנות קנייני תורה, כדי להבין כל שורה, כדי להרוויח עוד כמה דקות לימוד. ככל שנרבה להתאמץ עבור התורה, כך נזכה בחיים מוארים ושמחים, בחיי תורה אמיתיים!

כל שיעור שכזה היה עשוי מלאכת מחשבת של ממש, ובשל כך - בדרך כלל לא נשאלו שאלות תוך כדי השיעור, הן מפני שהשיעור היה כה מיוסד ובנוי לתלפיות, והן משום שהכל ידעו שכנראה ראש הישיבה - בעת הכנת השיעור - כבר עמד על הקושיא, ולבטח יישובו עמו, אין צורך לקטוע את רצף דבריו בשל קושיא כזו או אחרת. אם אירע ולאחד מבני הישיבה עלתה קושיא, היה מעלה אותה על הכתב תוך כדי השיעור, ולאחר השיעור פונה לרבו אשר היה מיישיבה.

ביום מן הימים, כנהוג לאחר השיעור, פנה אחד התלמידים אל ראש הישיבה ופיתקא בידיו. הוא הזכיר את מה שראש הישיבה העלה בשיעור, והקשה על כך קושיא חריפה וגאונית במיוחד. ראש הישיבה הופתע, ניכר היה שזו לו הפעם הראשונה בה הוא חושב על הקושיא האמורה, הוא קימט את מצחו והשיב: 'זו אכן שאלה טובה, לא חשבתי עליה. אעניין בה ואשיבך דבר!'

התלמיד הוחמא עד אין קץ. לא בכל יום זוכה בחור מהישיבה להפתיע את ראש הישיבה בקושיא שלא חשב עליה, ועל אחת כמה וכמה - בקושיא שאין במוחו הגאוני תירוץ מן המוכן... הבחור המתין כמה דקות, ולאחריהן אורו פני ראש הישיבה, והוא הרצה לפני השואל תירוץ מושלם וגאוני, נתמך בראיות ובדיוקים מופלאים, אור יקרוד חדש זרח על הסוגיא כולה והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתם מסיני...

הבחור שב למקומו, ובעודו מהרהר בתירוץ שקיבל זה עתה, שמע רחש מסביבו, היה זה ראש הישיבה שפנה אליו שוב: 'סליחה, איני יודע אם התירוץ שאמרתי לך הוא אמיתי. עדיין עליי לעיין בקושייתך ואשיבך דבר!' - סתם ראש הישיבה ולא פירש מה השתנה בתירוץ והיכן הועם יופיו...

הגיעה שעת ערב, כלל בני הישיבה עולים על יצועם, כמו גם התלמיד. אולם באישון ליל, שמע לפתע נקישות על דלת חדרו, ובפתח ניצב לא אחר מראש הישיבה הנערץ, שהפציר בו ליטול ידיו ולהאזין. מסתבר, שעד שעת לילה מאוחרת זו עוד עמל ראש הישיבה על הסוגיא הנלמדת ועל הקושיא שהעלה התלמיד, והנה הוא כאן ותירוצו בפיו...

'האמת שזה פשוט...! אמר ראש הישיבה בקצרה, 'התירוץ אותו אמרתי לך בצהרי היום - הוא אכן התירוץ האמיתי. בתנתי אותו היטב מכל עבר, הוא אכן התירוץ הנכון!'

'מה?!?!?!' - לא הצליח הבחור להחניק את תמיהתו, 'אינני מבין... אם ראש הישיבה היה מעלה ערעור על התירוץ הקודם ומחליף אותו בתירוץ אחר - כי אז ניחא, הבינותי למה כדאי להיות ער עד שעה כה מאוחרת, ולהיערני לשמוע את התירוץ. אבל אם עסקינן באותו תירוץ בדיוק - מה השתנה עיצומו של לילה מצהרי היום? מדוע נראה היה שראש הישיבה חזר בו בצהריים, ועתה הוא שב ואומר את אותו התירוץ בדיוק?!'

'העניין פשוט...! השיב ראש הישיבה תשובה שכדאי לזכור, 'מראשית העניין, הבנתי שהתירוץ שאמרתי בצהריים - הוא תירוץ נפלא ממש, מיישב את העניין היטב. אולם תמהתי, הכיצד יתכן להגיע לתירוץ כזה כמעט בלי יגיעה, כמעט בלי מאמץ. תוך כמה דקות של מחשבה כבר להגיע לתירוץ כזה שמאיר את הסוגיא כולה באור חדש?! - זה לא נראה לי הגיוני שיהודי יכול לזכות באור חדש בתורה בלי מאמץ, ולכן - לאחר שאמרתי את התירוץ, אמרתי לך שאינני יודע אם הוא אמיתי...'

אולם עתה, לאחר שליבנתי את התירוץ הדק היטב במשך כמה שעות, לאחר שנדדתי שינה מעיני כדי להתעמק בסוגיא, עתה אני מרגיש שבאמת זהו התירוץ הנכון, ואין ספק בכך! אם מלכתחילה הייתי מסופק כי התירוץ הגיע אליי בלי מאמץ, הרי שעתה אני בטוח שזהו התירוץ הנכון, כי הגעתי אליו דרך יגיעה ועמל!'

העיד אותו בחור, כי יותר משהתירוץ האיר את עיניו בסוגיא, הסברו של ראש הישיבה לתירוץ שממנו חזר ואליו שב בהמשך - האיר את עיניו לכל החיים. הנה כי כן, ראש הישיבה היטיב לבטא כי כדי לזכות להאיר באור התורה, להבינה היטב, לקנותה קניין נצח, לזכות בה באמת - נדרש מאמץ אמיתי, נדרשת יגיעה של ממש.

סיפור מופלא זה, שהביא הגאון רבי ישראל ליוש שליט"א, מאיר את עינינו במסר מרומם: מי שחושב שניתן לזכות בתורה 'על הדרך', באופן אגבי, בלי מאמץ, בלי מסירות - אינו אלא טועה. המסילה העולה בית ה', הדרך המובילה לקניין בתורה, היא רק במאמץ, רק ביגיעה, רק על ידי עמל של ממש. הבה נתמסר לתורה, נתאמץ למענה, נהיה מוכנים להמית עצמנו עליה - רק כך נזכה שהתורה תאיר את חייו באורה הבהיר, רק כך נזכה להגיע לקניין התורה באמת!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס